

Gospodarska
zbornica
Slovenije

Združenje kemijske industrije

Svetovna listina

Programa odgovornega ravnanja®

Ljubljana, november 2011

Slogani ZKI:

**Ko gre gospodarstvu dobro,
gre vsem dobro!**

**Delamo s člani za člane,
vzpodbujamo sinergije z deležniki.**

Prava kemija se začne pri ljudeh.

Program odgovornega ravnanja[®]
NAŠA ZAVEZA K TRAJNOSTNEMU RAZVOJU

PREDGOVOR

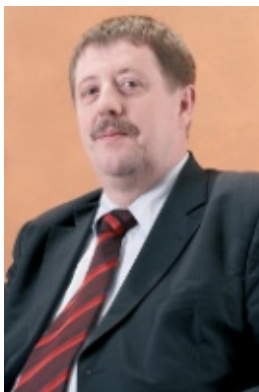
Spoštovani!

Združenje kemijske industrije (ZKI) pri Gospodarski zbornici Slovenije (GZS) je za vas pripravilo prevod Svetovne listine Programa odgovornega ravnanja® – dokumenta, ki opredeljuje vse temeljne elemente Programa odgovornega ravnanja® (POR). Svetovna listina predstavlja orodje, s katerim si lahko podjetja in kemijska združenja pomagajo pri načrtovanju in izvajanju aktivnosti za izpolnjevanje etičnih in drugih načel POR. Pravzaprav Svetovna listina nadgrajuje osnovna načela POR, saj se osredotoča na nove, pereče izzive, s katerimi se soočajo kemijska podjetja, vključno z vse obširnejšim dialogom o trajnostnem razvoju, zdravstvenimi vidiki ravnanja s kemikalijami, zahtevami javnosti po bolj transparentnem poslovanju kemijskih družb ter zagotovilih v zvezi z varnostjo kemičnih izdelkov.

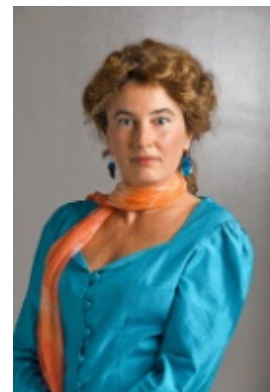
Program odgovornega ravnanja® je edinstvena pobuda kemijske industrije, ki si preko tega programa prizadeva ne le izpolnjevati, temveč tudi presegati zakonske zahteve, oblikovati in uvajati strožje standarde na področjih varovanja zdravja in okolja ter zagotavljati varnost pri poslovanju kemijskih podjetij. Izboljšanje varnosti in učinkovitosti poslovanja kemijskih podjetij pa ni edina prednost, ki jo POR zagotavlja podjetjem v panogi, temveč si industrija z njegovo pomočjo pomaga tudi izboljšati svojo podobo v javnosti in okrepiti dialog z najrazličnejšimi deležniki tako na državni kot tudi na mednarodni ravni.

V Sloveniji se POR izvaja že od leta 1998, vanj pa je trenutno vključenih 14 podjetij. Verjamemo, da v Sloveniji poleg omenjenih načela POR nevede uresničuje še veliko drugih podjetij, zato ob tej priložnosti vse vljudno vabimo, da se s podpisom pristopne izjave k uresničevanju teh načel zavežete tudi uradno (informacije: Romana Benčina, tel.: 01/589 81 97, e-pošta: romana.bencina@gzs.si). To bo nedvomno pripomoglo k vidnosti vašega podjetja, z zagotovilom vsem deležnikom in igralcem vzdolž celotne vrednostne verige, da si v podjetju prizadevate za izvajanje načel trajnostnega razvoja, pa si lahko nenazadnje zagotovite tudi določeno konkurenčno prednost na trgu.

Želimo vam uspešno in trajnostno poslovanje tudi v prihodnje!

mag. Marko Vresk, Helios TBLUS d.o.o.
Predsednik Upravnega odbora ZKI

Darja Boštjančič
Direktorica ZKI

UVOD

PROGRAM ODGOVORNEGA RAVNANJA® – SVETOVNA LISTINA

Program odgovornega ravnanja je globalna pobuda kemijske industrije za zagotavljanje neprestanih izboljšav na področju varstva okolja, varovanja zdravja in varnosti pri delu. Te cilje podjetja in panožna združenja uresničujejo z izpolnjevanjem in preseganjem zahtev relevantne zakonodaje ter z oblikovanjem nadaljnjih prostovoljnih pobud v sodelovanju z vladnimi organi in drugimi deležniki. Program odgovornega ravnanja je nabor etičnih načel in zaveza, katere cilj je povečati zaupanje v industrijsko panogo, ki igra ključno vlogo pri izboljševanju splošnega življenjskega standarda in kakovosti življenja.

Svetovna listina Programa odgovornega ravnanja izhaja iz analize praks in učinkovitosti delovanja kemijske industrije. Od sredine 80-ih let prejšnjega stoletja se neprestano razvija in postavlja nove cilje ob upoštevanju priporočil neodvisnih deležnikov (Poročilo o trajnostnem razvoju [Sustainability Survey], objavljeno februarja 2004). Listina gre še korak dlje od prvotnih elementov Programa odgovornega ravnanja. Osredotoča se na nove in pomembne izzive, s katerimi se soočata kemijska industrija in globalna družba, med drugim na vse širši javni dialog o trajnostnem razvoju, problematiko varovanja zdravja pri uporabi kemijskih proizvodov, potrebo po večji transparentnosti poslovanja industrije in priložnosti za večje poenotenje različnih nacionalnih Programov odgovornega ravnanja, ki se trenutno izvajajo. Mednarodni svet kemijskih združenj (ICCA) bo s pomočjo Programa odgovornega ravnanja še naprej izvajal ukrepe, usklajene z okoljskimi načeli Društva Združenih narodov za trajnostni razvoj (UN Global Compact).

ELEMENTI SVETOVNE LISTINE

1. SPREJETJE TEMELJNIH NAČEL PROGRAMA ODGOVORNEGA RAVNANJA
Poenoten nabor zavez med podjetji in združenji, ki je bil pripravljen z namenom uskladitve 52 nacionalnih programov
2. IZVAJANJE TEMELJNIH NALOG NACIONALNIH PROGRAMOV ODGOVORNEGA RAVNANJA
8 temeljnih nalog, ki so skupne vsem nacionalnim programom, ostaja nespremenjenih
3. ZAVEZANOST ŠE INTENZIVNEJŠEMU URESNIČEVANJU NAČEL TRAJNOSTNEGA RAZVOJA
Svetovna listina spodbuja svetovno kemijsko industrijo, naj si z izvajanjem s tem povezanih pobud še naprej močno prizadeva uresničevati načela trajnostnega razvoja
4. NEPRESTANO IZBOLJŠEVANJE IN POROČANJE O UČINKOVITOSTI
Neprestano izboljševanje učinkovitosti ostaja osrednje načelo te pobude. Uvedena bo vrsta novih dejavnosti, ki bodo omogočile nadaljnje izboljšave na tem področju
5. IZBOLJŠEVANJE RAVNANJA S KEMIJSKIMI PROIZVODI PO VSEM SVETU – SKRBNIŠTVO NAD PROIZVODI
Ta listina opredeljuje številne zaveze za krepitev skrbništva nad proizvodi in ustrežnejše ravnanje s kemikalijami. Razvite bodo v povezavi z novo Globalno strategijo ravnanja s proizvodi (Global Product Strategy), ki jo je pripravil Mednarodni svet kemijskih združenj (ICCA)
6. SPODBUJANJE K SPREJETJU PROGRAMA ODGOVORNEGA RAVNANJA VZDOLŽ CELOTNIH VREDNOSTNIH VERIG KEMIJSKE INDUSTRIJE
Program odgovornega ravnanja bo promoviran vzdolž različnih vrednostnih verig v kemijski industriji
7. AKTIVNA PODPORA VODENJU PROGRAMA ODGOVORNEGA RAVNANJA NA DRŽAVNI IN LOKALNI RAVNI
Izboljšanje vodenja bo zagotovilo večjo transparentnost in odgovornost pri kolektivnem izvajanju te pobude
8. UPOŠTEVANJE PRIČAKOVANJ DELEŽNIKOV GLEDE DEJAVNOSTI IN PROIZVODOV KEMIJSKE INDUSTRIJE
Širitev dialoga z deležniki na lokalni, državni in svetovni ravni
9. ZAGOTAVLJANJE USTREZNIH VIROV ZA UČINKOVITO IZVAJANJE PROGRAMA ODGOVORNEGA RAVNANJA
Od podjetij, vključenih v Program odgovornega ravnanja, se pričakuje zagotavljanje podpore posameznim nacionalnim programom

1. SPREJETJE TEMELJNIH NAČEL PROGRAMA ODGOVORNEGA RAVNANJA.

Globalna temeljna načela Programa odgovornega ravnanja zavezujejo podjetja in nacionalna združenja k medsebojnemu sodelovanju, katerega cilji so:

- neprenehoma nadgrajevati znanje na področju vplivov na okolje, zdravja in varnosti pri delu ter izboljševati učinkovitost tehnologij, procesov in izdelkov preko celotnega življenjskega kroga z namenom preprečevanja negativnih vplivov na zdravje ljudi in okolje;
- učinkovito uporabljati razpoložljive vire in minimizirati nastajanje odpadkov;
- transparentno poročati o svojem delovanju, dosežkih in pomanjkljivostih;
- prisluhniti ljudem in sodelovati z njimi, da bi lahko razumeli in odpravili njihove skrbi ter izpolnili njihova pričakovanja;
- sodelovati z vladami in organizacijami na področju razvoja, prispevati k sprejetju učinkovitih zakonov in standardov ter izpolnjevati ali celo preseirati njihove zahteve;
- zagotavljati pomoč in nasvete v zvezi s krepitvijo odgovornega ravnanja s kemikalijami vsem, ki s kemikalijami ravna in jih uporabljajo, ne glede na njihov položaj v dobavni verigi. 🌱

2. IZVAJANJE TEMELJNIH NALOG NACIONALNIH PROGRAMOV ODGOVORNEGA RAVNANJA.

Vsako nacionalno združenje kemijske industrije ustanovi in vodi svoj nacionalni Program odgovornega ravnanja, ki je osnovan na osmih skupnih temeljnih nalogah. Te so:

- opredeliti in izvajati nabor vodilnih načel, k spoštovanju katerih se podjetja zavežejo;
- pripraviti naziv in logotip, ki morata biti usklajena z načeli Programa odgovornega ravnanja;
- voditi program s pomočjo vrste sistemov, kodeksov, politik ali smernic, ki podjetjem pomagajo izboljšati njihovo učinkovitost;
- razviti nabor kazalnikov, s katerimi je mogoče meriti napredek;
- vzpostaviti in voditi komunikacijo z zainteresiranimi strankami, ne glede na to, ali so vključene v program ali ne;
- omogočiti izmenjavo najboljših praks preko informacijskih omrežij;
- spodbujati vse člane združenja k vključitvi v Program odgovornega ravnanja;
- uvesti in izvajati sistematične postopke za preverjanje uspešnosti izvajanja merljivih elementov Programa odgovornega ravnanja s strani zavezanih podjetij.

Vodilna podjetja v sektorju morajo zagotavljati podporo nacionalnim združenjem pri izpolnjevanju navedenih temeljnih nalog. Ta listina opredeljuje tudi specifične zaveze, povezane z izvajanjem temeljnih nalog. 🌱

TEMELJNA NAČELA

Program odgovornega ravnanja se je kot svetovna pobuda v zadnjih dveh desetletjih neprestano razvijal, zato med posameznimi nacionalnimi združenji obstajajo različne zahteve v zvezi s sodelovanjem v Programu odgovornega ravnanja in samim izvajanjem le-tega. Ta listina opredeljuje nov nabor temeljnih globalnih zavez in postopkov, hkrati pa ohranja prožnost pri izvajanju programa in tako omogoča prilagajanje vsem posebnostim posameznih nacionalnih zakonodaj in kultur ter različnim poslovnim okoljem v vseh 52 državah, v katerih se program izvaja.

3. ZAVEZANOST ŠE INTENZIVNEJŠEMU URESNIČEVANJU NAČEL TRAJNOSTNEGA RAZVOJA.

Program odgovornega ravnanja je edinstvena pobuda, ki svetovni kemijski industriji omogoča, da veliko pripomore k zagotavljanju trajnostnega razvoja.

Z učinkovitejšim delovanjem, širšim naborom gospodarskih priložnosti ter razvojem inovativnih tehnologij in drugih rešitev problemov, s katerimi se sooča sodobna družba, bo industrija še naprej sprejemala praktične ukrepe za izvajanje pobud v podporo trajnostnemu razvoju.

Industrija bo v okviru Programa odgovornega ravnanja razširila svoj dialog z deležniki, da bi tako prepoznala nove priložnosti za še dodaten doprinos k trajnostnemu razvoju. Kemijska industrija se zaveda, kako pomembno lahko ustrezno ravnanje s kemikalijami prispeva k izpolnjevanju ciljev na področju trajnostnega razvoja. Industrija bo še naprej podpirala nacionalne in mednarodne pobude in si preko njih tovrstne cilje zastavljala še bolj ambiciozno. 🤝

4. NEPRESTANO IZBOLJŠEVANJE IN POROČANJE O UČINKOVITOSTI

Vsako kemijsko podjetje, vključeno v Program odgovornega ravnanja, mora zbirati in poročati podatke o vrsti ukrepov za izboljšanje svoje učinkovitosti na področju varstva okolja ter zdravja in varnosti pri delu.

Vsako nacionalno združenje zbira, združuje in poroča o podatkih, ki jih pridobi od svojih članov v posamezni državi. Podatke je potrebno združiti in o njih poročati javno na državni ravni ter jih najmanj vsaki dve leti tudi posodobiti.

Da bi lahko učinkovitost podjetij in združenj izboljševali še naprej, mora vsako nacionalno združenje, ki izvaja Program odgovornega ravnanja, storiti naslednje:

- ob sodelovanju svojih članov občasno opredeliti pričakovanja deležnikov glede potreb po širitvi ali prilagoditvah poročanja o učinkovitosti ali drugih vidikih delovanja;
- se zavezati zagotavljanju praktične pomoči in podpore pri izmenjavi ali vpeljevanju najboljših praks za izboljšanje učinkovitosti na področju varstva okolja in varnosti in zdravja pri delu ter zagotavljanju pomoči na drugih področjih, povezanih z izvajanjem Programa odgovornega ravnanja.

Od kemijskih podjetij, vključenih v Program odgovornega ravnanja, se pričakuje, da bodo:

- k izvajanju svojih zavez v okviru Programa odgovornega ravnanja pristopala sistemsko, v skladu z mednarodno sprejetim pristopom »načrtuj-izvedi-preveri-ukrepaj«;
- pri gradnji novih obratov ali širitvi obstoječih obratov kjerkoli na svetu uporabljala in vgrajevala čistejše in varne tehnologije;
- svojo uspešnost pri izvajanju Programa odgovornega ravnanja preverjala na podlagi samoocenjevanja, kasneje pa po možnosti vzpostavila tudi postopke preverjanja, ki jih lahko opravijo pristojna združenja, državni organi ali druge zunanje organizacije.

5. IZBOLJŠEVANJE RAVNANJA S KEMIJSKIMI PROIZVODI PO VSEM SVETU – SKRBNIŠTVO NAD PROIZVODI

Problematika skrbništva nad proizvodi bo v Programu odgovornega ravnanja v prihodnjih letih dobivala vse pomembnejše mesto. Mednarodni svet kemijskih združenj (ICCA) bo s pomočjo poenotenega systemskega pristopa k skrbništvu nad proizvodi vzpostavil izboljššan globalni program za ocenjevanje in obvladovanje tveganj in koristi, povezanih s kemikalijami. Ta pristop se je pričel uveljavljati leta 2006.

Nacionalna združenja bodo v sodelovanju s svojimi člani k takšnim usklajenim globalnim prizadevanjem pripomogla tako, da bodo oblikovala postopke, v okviru katerih bi (se) podjetja, vključena v Program odgovornega ravnanja, lahko:

- ponovno zavezala, da bodo v okviru Programa odgovornega ravnanja v celoti izpolnjevala svoje zaveze na področju skrbništva nad proizvodi ter spoštovala vse veljavne kodekse, smernice in prakse;
- izboljševala učinkovitost skrbništva nad proizvodi ter pomagala ozaveščati javnost o zavezah in dosežkih kemijske industrije;
- ob vzajemni podpori razvijala in izmenjevala najboljše prakse;
- vključevala v partnerske projekte s svojimi dobavitelji in nadaljnjimi uporabniki svojih proizvodov ter v sodelovanju z njimi razvijala boljše postopke za zagotavljanje varne in učinkovite rabe kemikalij;
- spodbujala in zagotavljala podporo izobraževalnim in razvojnim dejavnostim ter oblikovanju novih pristopov k preizkusom, s pomočjo katerih bi bilo mogoče tudi v okviru pobud, kot sta Program preizkušanja kemikalij, proizvedenih v velikem obsegu (High Production Volume Chemical Testing Programme), ali Pobuda za daljnosežne raziskave (Long-Range Research Initiative), pridobiti uporabne informacije o tveganjih in koristih obravnavanih kemikalij;
- izpolnjevala zaveze na področju skrbništva nad proizvodi v skladu s Svetovno politiko ravnanja s kemikalijami ter občasno na novo ocenila prakse skrbništva nad proizvodi v luči spreminjajočih se pričakovanj širše družbe glede kemijskih proizvodov. 🌱

6. SPODBUJANJE K SPREJETJU PROGRAMA ODGOVORNEGA RAVNANJA VZDOLŽ CELOTNIH VREDNOSTNIH VERIG KEMIJSKE INDUSTRIJE.

Podjetja, vključena v Program odgovornega ravnanja, so zavezana promoviranju etike, načel in praks Programa odgovornega ravnanja vzdolž svojih vrednostnih verig ter informiranju deležnikov o tem, kako pomembno vlogo igra kemijska industrija pri zagotavljanju gospodarske in družbene blaginje.

Kemijska podjetja in nacionalna združenja so zavezana k širitvi dialoga in zagotavljanju večje transparentnosti svojega poslovanja v odnosu do svojih poslovnih partnerjev in drugih deležnikov ter neprestanemu poglobljanju svojega znanja na področju ravnanja s kemikalijami. Prav tako morajo v partnerskem sodelovanju z nacionalnimi vladami, večstranskimi in mednarodnimi organizacijami opredeliti prioritete na področju vzajemnega nudenja pomoči ter omogočiti dostop do informacij in strokovnega znanja. Svetovna kemijska industrija bo razvijala in delila informacije ter prakse z drugimi podjetji v skladu s konkurenčnim pravom in drugimi pravnimi določili.

7. AKTIVNA PODPORA VODENJU PROGRAMA ODGOVORNEGA RAVNANJA NA DRŽAVNI IN LOKALNI RAVNI.

Kemijska industrija se preko Mednarodnega sveta kemijskih združenj (ICCA) zavezuje k izboljššanemu, transparentnemu in učinkovitemu globalnemu postopku vodenja, s katerim bi bilo mogoče zagotoviti ustrezno odgovornost za kolektivno izvajanje Programa odgovornega ravnanja. Postopek vodenja bo izvajal ICCA, naslavljal pa bo tudi takšna vprašanja, kot so sledenje in poročanje o zavezah na področju učinkovitosti obratovanja, opredelitev in nadzorovanje izvajanja obveznosti Programa odgovornega ravnanja, zagotavljanje podpore nacionalnim združenjem pri vodenju programa, zagotavljanje pomoči podjetjem in združenjem pri izpolnjevanju zavez, ki izhajajo iz te listine, ter vzpostavitev globalno poenotenega postopka za odvzem statusa zavezanca Programa odgovornega ravnanja posameznemu podjetju ali združenju, kadar to ne izpolnjuje svojih obveznosti.

8. UPOŠTEVANJE PRIČAKOVANJ DELEŽNIKOV GLEDE DEJAVNOSTI IN PROIZVODOV KEMIJSKE INDUSTRIJE.

Globalna kemijska industrija bo razširila dialog, ki ga vodi na lokalni, nacionalni in globalni ravni, in s tem omogočila industriji, da v kar največji meri izpolni pričakovanja in odpravi skrbi zunanjih deležnikov ter še naprej prispeva k nadaljnjemu razvoju Programa odgovornega ravnanja. 🤝

9. ZAGOTAVLJANJE USTREZNIH VIROV ZA UČINKOVITO IZVAJANJE PROGRAMA ODGOVORNEGA RAVNANJA.

Program odgovornega ravnanja je osrednja pobuda kemijske industrije na področju izboljševanja učinkovitosti svojega delovanja in bo sčasoma dobivala vse pomembnejšo vlogo pri predstavljanju pogledov industrije na določena družbena in zakonodajna vprašanja. Podjetja, vključena v Program odgovornega ravnanja, morajo podpirati in izpolnjevati pogoje relevantnih nacionalnih programov ter zagotavljati zadostne vire za njihovo izvajanje. 🤝

SVETOVNA LISTINA PROGRAMA ODGOVORNEGA RAVNANJA®

Povzeto po izvorniku: Responsible Care® Global Charter (marec 2006, dostopno na: http://www.icca-chem.org/ICCADocs/07_RCGC_suppl_to_chemicalweek_Mar2006.pdf, dne 20. 9. 2011)

Avtor: Mednarodni svet kemijskih združenj (International Council of Chemical Associations)

Izdajatelj: Združenje kemijske industrije pri Gospodarski zbornici Slovenije (GZS-ZKI)

Prevod: Klemen Perko

Oblikovanje: Maks Kaš

K nastanku te publikacije so prispevali še:

Romana Benčina, koordinatorka, in člani Skupine za Program odgovornega ravnanja pri GZS-ZKI

Darja Boštjančič, direktorica GZS-ZKI

Mag. Marko Vresk, predsednik Upravnega odbora GZS-ZKI

Datum prevoda: november 2011

Opomba:

Prevod je pripravljen strokovno in v skladu z veljavnimi standardi glede kakovosti. V primeru nejasnosti je merodajno besedilo v izvorniku, razen kadar so odstopanja posledica razlik v izvajanju POR na nacionalnih ravneh. Pripravljavci in izdajatelj slovenske izdaje ne prevzemajo nobene odgovornosti za morebitno napačno interpretacijo ali zlorabo podatkov v tej brošuri in s tem povezane posledice.

POVZETEK

Program odgovornega ravnanja® je svetovna pobuda kemijske industrije za pospeševanje napredka na področju varovanja zdravja, varnosti pri delu ter varstva okolja v vseh dejavnostih v panogi, hkrati pa služi kot učinkovita platforma za vodenje dialoga ter izboljšanje razumevanja in sodelovanja med industrijo, državnimi organi in drugimi deležniki.

Program odgovornega ravnanja je bil vzpostavljen leta 1985 v Kanadi, danes pa se pod okriljem nacionalnih združenj kemijske industrije izvaja v 52 državah in vseh regijah sveta. Vsak nacionalni program je osnovan na osmih temeljnih nalogah, ki povzemajo etična načela Programa odgovornega ravnanja. Ker so merila precej odprta, je programe možno v veliki meri prilagoditi lokalnim potrebam.

Svetovna listina Programa odgovornega ravnanja je bila pripravljena z namenom širitve in nadgradnje uspešnosti prvotnih elementov Programa odgovornega ravnanja ter za iskanje odgovorov na nove in pomembne izzive, s katerimi se soočata kemijska industrija in družba kot celota.

Na podlagi spoštovanja etičnih načel in izvajanja dejavnosti Programa odgovornega ravnanja je kemijska industrija pripravila številne nadaljnje pobude, od katerih vsaka predstavlja kamenček v mozaiku prizadevanj industrije, da bi izpolnila pričakovanja javnosti in cilje, ki si jih je zastavila sama.

INTERNATIONAL
COUNCIL OF
CHEMICAL
ASSOCIATIONS

Združenje kemijske industrije

Dimičeva 13 ■ 1504 Ljubljana ■ T: (01) 5898 257, 5898 000 ■ F: (01) 5898 100 ■ zki@gzs.si ■ www.gzs.si